הַמַּאֲמָר
הַשְּׁבוּעִי

מאמר

וידבר ה'

בית יעקב

פרשת תזריע־ מצורע

בע"ה

אנחנו מתחילים את זמן קיץ, מתוך כאב וגעגוע **לרב בנימין־דב רוזנצויג** ע"ה, שהשלושים מהפטירה יחול בשבת. **יהיו הדברים לעילוי נשמתו**, ולהשראה מאורו עלינו (שבהחלט הקיפה והשרתה אור בכתיבת הביאורים...)

ומיהיציאה ממצרים אנחנו **עומדים בתוך ימי הספירה** המיוחדים עם מאמר פלאי־פלאות־נוראות, **מרבי יעקב מאיז'ביצא**, בספרו 'בית־יעקב'! [גילוי נאות, זהו מאמר קצת 'נדיר' כי הרוצה לרכוש היום את הספר 'בית־יעקב ויקרא' יתקשה למצוא...]

נגע צרעת, זיבה - מה **המשמעות הפנימית** של כל אחד מהנגעים הללו, ומדוע רק בזיבה נאמר "דברו אל בני ישראל"?!

הדברים הללו יתבארו **במאמר האיז'ביצאי** שלנו, בו הבית־יעקב מגלה לנו דברים נפלאים אודות **המהות הפנימית שלנו - היהודים.**

כמה **שכל חטאי היהודים נובעים רק מטוב ואהבה,** וגם אלו שנראה שלא - חיצוניים למהות הפנימית, עם **התבוננות קצרה להפטרת** ארבעת המצורעים.

כמו־כן, זהו **מאמר 'עבודה' יסודי** בו נלמד איך **לאזן את האהבה והשפע לזולת**, מתוך דאגה אמיתית לזולת, וקבלה מאור ה'.

מאמר שמלמד אותנו את יסודות המדות שלנו וכיצד מתקנים ומשפרים אותם - **יסודות חשובים לימי העומר**, ימי תיקון המדות והארתן באור אלוקי.

חודש טוב ומבורך! בציפיה לראות בישועת ישראל כהרף־עין!

חברי המערכת:

אביעד בר־לוי

מנחם־מענדל רוזנצויג

אחיה מרקוביץ'

תוכן עניינים:

ד"ה גל עיני תשל"ז מבואר 3
ד"ה גל עיני מפוסק ועם כותרות 10
נקודה למחשבה 13

בע"ה

בית יעקב מצורע

ד"ה "וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר"

> "וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר דברו אל בני ישראל איש איש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא". הענין שבזו הפרשה נאמר "בני ישראל" ובפרשת נגעים לא נאמר "בני ישראל".

בסוף פרשת מצורע, כאשר הפסוקים עוברים לדבר אודות 'זיבה' נאמר "דברו אל בני ישראל". זאת בניגוד לפרשת נגעים (צרעת) בה לא נאמר "דברו אל בני ישראל".

מכך לומד הבית־יעקב שלבני ישראל יש יותר שייכות דוקא לזיבה ולא לנגעי הצרעת:

> **כי 'נגע' רומז על כעס וזאת אין לה חלק כלל בישראל.**

'**נגע**' רומז על כעס וריחוק [כשאני כועס על מישהו אני יוצר ריחוק וחוסר־שייכות ביננו] הנוצר מכך שהאדם '**נגוע**', ודואג רק לעצמו. לכך ישראל לא שייכים בכלל, וכמו שיתבאר בהמשך במאמר.

אמנם מה שנמצא לפעמים אצל יהודים, הוא ה'זיבה' במשמעותה הרוחנית:

א. שני מיני 'זיבה רוחנית' (השפעה בעייתית): בזבוז ללא הבחנה/השפעה בשביל להתגאות.

> **אכן החסרון שנמצא לפעמים ח"ו בישראל הוא אבזרייהו ד"לא תנאף". היינו התפשטות התאוה ביותר שזה נצמח מגודל אהבה ונדיבות. וזה רומז פרשת זבים כי זב היינו שמבזבז ביותר עד ששוכח בעצמו כעיד פרוצה אין חומה, כן אין מעצור לרוחו שחפץ להשפיע בשפע עד שאובד כחו לגמרי, כדכתיב "רד בשרו" שגם בשרו רד וזב לגמרי.**

החסרון שיש ליהודים הוא שמרוב האהבה והנדיבות שיש להם – רצון להתפשט החוצה ולתת, יכול להגרם 'אבזרייהו דלא תנאף'. והיינו שהנתינה וההשפעה נמשכת גם למקומות לא טובים, השפעה של **תאוה** (בה האדם אינו מבחין למי או נותן אלא מרוכז בחפצו להשפיע).

על החסרון הזה מרמזת ה**זיבה**, שכן היא מבטאת את **בזבוז** השפע. בנתינת השפע ישנם שני דברים בעייתים שעלולים לצמוח, המתבטאים שניהם בשני אופניה השונים של הזיבה:

זיבה הנובעת מ**בזבוז** השפע, עד שהאדם כבר לא שולט בעצמו ובשפע הנמשך ממנו. "כעיר פרוצה אין חומה", אין מעצור בנפש, וַסַת, שמונע מההשפעה לצאת. דבר זה יכול להחריף עד שהאדם מאבד את כחו, **והוא עצמו** ניתן למקומות הלא טובים.

יסוד זה מתבטא בסוג הזיבה ש"רר **בשרו את זובו**" - **הבשר עצמו** יוצא בזוב־בזבוז שלו.

> **ויש עוד חסרון בענין זיבה, שאף כי משפיע לחבירו אכן שהוא רק להתפאר ומדמה לעצמו להראות לחבירו מה שיש לו כח השפעה, שאין השפעתו מצד טובת עין לחבירו. וע"ז נאמר "או החתים בשרו מזובו" שבשרו חתום לגמרי וכל פעלו הוא רק להתפאר בעצמו.**

ישנה 'זיבה', בה האדם משפיע ואכן נותן לחבירו (בניגוד ל"רר בשרו את זובו" בו האדם פשוט נותן ללא הבחנה), אך הוא עושה זאת בשביל להגדיל את עצמו. והיינו, שהוא אינו משפיע מצד זה שהוא חש בחסרון חבירו ורוצה להעניק לו, אלא הוא רוצה להראות לחבירו שהוא 'משפיע', שהוא נותן ומעניק.

זהו הסוג השני של הזיבה, בה האדם נעשה **חתום** ואטום לזולת ולקבלת השפע מהקב"ה, כך שכל השפע 'נתקע' בדאגת האדם לעצמו "או **החתים בשרו מזובו**"[א]. וכמו שמבאר:

> **וזה ג"כ כח טומאה כי אין אדם רשאי להתפאר במה שבידו לדמות לעצמו איזה כח. רק לצפות ולהסתכל להשי"ת למה שיתן לו חדשות. כי אם יהיה הסתכלותו רק על מה שבידו אזי יפסק הדבר משורשו ויתמשך משם אהבת הנותן ולא יתוסף לו חדשות, וכיון שלא יהיה הדבר מחובר להמקור וישפיע מכחו, לא ישאר אצלו עוד, ועד שיהיה חסר לגמרי וישאר ריק בלא חיים ויוכל לבא עד כענין שנאמר (משלי) "כי בעד אשה זונה עד ככר לחם".**

הנתינה בשביל להתפאר ולהראות את מה **שיש לי** - היא גם טומאה[ב]. כי אין לאדם רשות לייחס לעצמו ולקחת בעלות על שום כח שהקב"ה נתן לו, רק לצפות וליחל לקב"ה שיתן לו עוד שפע חדש ויכולת להעניק.

[מדוע כאשר האדם מייחס את השפעתו לעצמו הדבר 'חותם' את בשרו?]

[א] רש"י על הפסוק: "שיוצא עב וסותם את פי האמה ונסתם בשרו מטפת זובו..."

[ב] למרות שבניגוד ל"רר בשרו", האדם מבחין למי הוא נותן את השפע ולא מוסר את עצמו לקליפות.

אם האדם מסתכל על הכחות שיש לו **כעת**, וייחס אותם לעצמו - הרי הוא מנתק את הכחות הללו מהיכן שהגיעו, משרשם, הוא הקב"ה.

נמצא, שכעת יש לו רק את מה שבידו, וכאשר הוא משפיע זאת לזולת - נגמר לו מה שהיה לו! [כמו צינור, שכאשר אני מעביר את השפע אך מחובר למקור המים - אני מיד מתמלא בעוד שפע. אך באם התנתקתי מהמקור - ברגע שהענקתי את מה שיש לי, התרוקנתי...]

דבר זה יכול להחריף עד שהאדם ישאר ללא חיים ממש, ועד ש"בעד אשה זונה עד ככר לחם" - בגלל רצונו לתת שפע באופן לא רצוי ("בעד אשה זונה") הוא מגיע לרמה של חוסר ונזקקות לצרכי הקיום הבסיסיים - לחם ("עד ככר לחם").

כעת ילמדנו רבינו כיצד היא ההשפעה הנכונה:

ב. תיקון ה'זיבה' – השפעה מאוזנת

> **אכן, אם לא יסתכל על עצמו כלל גם זה לא טוב. ורק הטוב לאדם, כשמשפיע צריך הוא שידע בנפשו שהוא רק צנור שעל ידו ירד ההשפעה לחבירו, ולא ידמה כח השפע לעצמו. וכן יראה שישאר הצנור תמיד בהויתו במעמדו, ולא שימסור גם הצנור עם ההשפעה. היינו שאדם ישכח בעצמו לגמרי זה אסור. רק שאדם ינהג הכל במתקלא [-במאזניים] ובהדרגה, שלא יתן יותר מדאי, גם לא יחשוב וידמה כח עצמיי.**

התיקון של שני ה'זיבות' - נתינת השפע הלא־רצויה - נמצא באיזון נכון בין שתי תנועות אלו: אי־שימת־לב לעצמו בנתינת ההשפעה ("רר בשרו את זובו") ושימת־לב מוגזמת לעצמו ("החתים בשרו את זובו").

מצד אחד האדם צריך **לשים לב לעצמו**, ולהשגיח **לאיפה** הוא נותן את השפע; ומצד שני עליו לחוש ש**השפע** הוא **לא מעצמו** אלא הוא **צינור** להעביר ולהעניק את האהבה והטוב של הקב"ה.

מצד אחד לא לתת את הצינור עצמו "את בשרו" חלילה; ומצד שני לא לשים את עצמך כמרכז, אלא רק כצינור שזוכה להעביר את השפע **מה' לזולת.**

"רק שאדם ינהג הכל במתקלא [-במאזניים] ובהדרגה, שלא יתן יותר מדאי, גם לא יחשוב וידמה כח עצמיי".

> **ואלו השני חסרונות הם בענין זיבה: "רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו", ורק מאלו החסרונות יוכל ח"ו להמצא בישראל שיקח לעצמו טובה קדם זמנא.**

שני החסרונות הללו - לתת את עצמך גם למקומות לא טובים ולהיות אטום מהשפעה - נובעים מהרצון הטוב בשרשו להעניק ולהשפיע כל־טוב־סלה. רק אלו חסרונות שיתכן וימצאו אצל יהודים ("דברו אל בני ישראל") עד שהאדם יביא לעצמו רעה ממש, השפעה טמאה ("טובה קדם זמנא").

אמנם לא כך הן החסרונות המתייחסים לנגע הצרעת:

ג. 'נגע צרעת' – שקיעת האדם בעצמו וסגירות מאחרים

> **אבל חסרון שמתייחס לנגע, שהוא צמצום גמור לאחוז ולהחזיק הכל לעצמו – זאת לא יהיה בישראל. וכדכתיב (ישעיה) "ולא יאמר עוד לנבל נדב ולכילי לא יאמר שוע". 'שוע' היינו מי שפונה לחבירו למלא מה שחסר לו ו'כ(ו)[י]לי' היינו כי־לי – שאינו פונה לחבירו רק לעצמו שזה הוא נגע. ואף בדברי־תורה נמצא כילות במקום שאינו רוצה להטעים לחבירו מהאור שהשפיע לו השי"ת בדברי־תורה.**

חסרון המתייחס ל**נגע** (צרעת) הינו כאשר האדם **נגוע** בעצמו – דואג רק לעצמו, מצומצם, וכלל לא מתפשט ומעניק לזולת. חסרון כזה אינו מתאים ונמצא אצל יהודים.

[מי אמר שהסבה שהאדם לא פונה לזולת זהו משום שהוא רק דואג לעצמו?] אומר הפסוק בישעיה: "ולא יאמר עוד לנבל נדב, ולכילי לא יאמר שוע"[ג]. מסביר הבית־יעקב כי 'שוע' היינו **לשעות** ולפנות אל הזולת, (כמו "ואל קין ואל מנחתו לא שעה"). כאשר האדם אומר "**כי־לי**" - הכל מגיע לי ואני דואג רק לעצמי, הוא לא אומר "שוע" - לא פונה אל הזולת.

מוסיף הבית־יעקב הערה חריפה, שגם בדברי־תורה יכול להיות מציאות שהאדם לומד והוא 'נגוע'! הוא לומד בשביל עצמו! התחדש לו והאיר לו משהו נפלא בתורה, והוא לא משתף באור והשפע הזה את הזולת!

> **וזה דאיתא בזה"ק (תזריע מט:) "צרעת סגירו כמה דאתמר סגירו דנהורא עלאה, סגירו דטיבו עלאה דלא נחית לעלמא וכו' [-צרעת, סגירות של האור העליון, סגירות של הטוב העליון שלא יודד לעולם וכו']". והיינו שמונע מלהשפיע ולהטעים מטובו לחבירו, וסוגר עצמו להבדל מחבירו. וכדאיתא (שם מז.) "צרעת כתרגומו וכו' סגירו דסגר ולא פתח, וכד סגיר ולא פתח נגע אקרי [-צרעת כתרגומו, שהוא סוגר**

[ג] פשט הפסוק אומר שהצדק יתוקן, ולא יקראו עוד לנבלים נדיבים, ולנוכלים ('כילי') מושיעים ('שוע').

ולא פותח. וכשהוא סוגר ואינו פותח – נקרא נגע]" היינו שאינו רוצה לפתוח לחבירו:

לאור זאת מובן דברי הזהר שמכנה את **נגע הצרעת** "סגירו" של האור והטוב העליון, והיינו שהאדם נעשה סגור ומנוע מלהשפיע ולתת לזולת מהטוב והגשמעק שיש לו. וכמו שמפרט יותר הזהר: "צרעת כתרגומו, שהוא סוגר ולא פותח. וכשהוא סוגר ואינו פותח - נקרא נגע". כאשר האדם לא רוצה חלילה לפתוח להשפיע לחבירו.

ד. קלות (יחסית) הטהרה של הזב לעומת המצורע – יכולת התפילה

והנה בעת שעודן בטומאתן דין שניהם שוה. כי כל עוד שהם בתוך החסרון ועורקים מקמי מארייהו [-מלפני אדונם] ונכנסים כל פעם עוד יותר לתוך הטומאה, אז הם במדרגה אחת. אכן כשיחזרו בתשובה לשוב אל השי"ת לנקות ולטהר עצמם ולצאת מטומאה לטהרה, אז נקל יותר להזב לשוב מלהמצורע.

כאשר המצורע והזב עומדים בטומאתם, דינם שוה בדיני הטומאה. זאת משום שכאשר הם עומדים בחיסרון, בריחוק ועזיבת פני ה' ושקיעה בתוך הטומאה - הם שווים, שניהם רחוקים מהקב"ה.

אמנם, כאשר הם ירצו להטהר ולצאת מטומאה לטהרה, דין הזב קל יותר מדין המצורע:

כי חסרון המנוגע יותר רע, שהוא בפנימיות, יען שהוא סגירו דנהורא עלאה ואינו יכול להתפלל להשי"ת – מה שזה כל עיקר החיים בעוה"ז, כענין שנאמר (עמוס ה') "דרשוני וחיו". כי מזה הוא צמיחות כל הטובות כדכתיב (דברי הימים) "אם תדרשוני ימצא לך". ולכן, כאשר אין לאדם כח תפלה אין לו כלום וקשה לו לחזור למוטב.

אבל הזב נקל לו לחזור למוטב, כי השי"ת עוד מלא רחמים נגדו. ולזה בדין שילוח המחנות הוא שמצורע נשתלח חוץ לשלש מחנות, והזב אינו משתלח רק משתים:

החסרון של ה'מנוגע' בנגעי עצמו יותר קשה מהזב משום שהוא סוגר את האור האלוקי מלבוא לאחרים, והוא סגור בעצמו בפני האור. על כן הוא לא מסוגל 'להפתח' לקב"ה בתפילה[ד], והתפלה היא עיקר החיים פה בעולם הזה. וכמו שאומר הפסוק

[ד] התפילה מבוססת על כך שאתה מרגיש חסר, וצריך משהו מהקב"ה (כנודע פסק הרמב"ן שמצות תפילה מדאורייתא בשעת צרה־חסרון דיקא). אך אם אתה **סגור** - אי אפשר להתפלל.

"דרשוני וחיו" - תבקשו אותי בתפילה ותקבלו חיים! ולא רק שה' אומר להתפלל הוא גם אומר כי "אם תדרשוני ימצא לך" - תקבלו את כל הטוב!

ולכן, כאשר האדם 'סגור' חלילה בפני האור האלוקי ובכך הוא חסום מלהתפלל - מצורע - הרי אין לו מהיכן להתחיל, וקשה לו לחזור למוטב.

לעומת זאת, הזב, סיבת טומאתו היא הפוכה - השפעה יתירה. פתיחת וזרימת השפע דוקא. משום כך, גם הקב"ה כביכול 'פתוח' אליו, להשפיע לו רחמים (וגם הוא פתוח לקב"ה ביכולתו לבקש בתפילה).

לכן המצורע צריך להשתלח גם ממחנה ישראל - מחוץ למחנה לחלוטין (שכן עליו להכנס מחדש לכל המהות של 'יהודי', מחנה ישראל); אך הזב אינו צריך משתלח אלא משני מחנות (ונשאר במחנה ישראל, שכן פגמיו נולדות דוקא ממהותו היהודי חפצת החסד).

ה. גם 'נגעי' ישראל – רק מבחינה חיצונית, ובאמת חפצים בטוב

> **אכן אחר כל אלה אנו רואים שאף הנגעים שבישראל ח"ו הם רק על הלבוש ולא בעומק כנגעי עכו"ם והוא כענין דאיתא בזה"ק (פנחס רנג.) שיש שדים יהודאי וכו' ואית שדין ומזיקין מסטרא דמסאבו דאתקריאו שדים עכו"ם.**

על־אף אריכות הביאור כי 'נגע', היינו שהאדם נגוע וסגור בעצמו, זה מעיד על פגם בעצם היהדות; בכל זאת כאשר קורה חלילה שיש ליהודי נגע - הרי זה רק מצד הלבוש, והיינו החיצוניות שלו[ה]. זאת בניגוד לגויים שנגעיהם מושרשים בעומק הנפש[ו]. ובדומה לנאמר בזהר כי יש 'שדים יהודאין', ויש 'שדים נוכראין', והיינו שגם בפגמים של ישראל - הם שונים לחלוטין מהפגמים של הגויים.

> **כי אף במצורע ישראל נמצא נדיבות, כמו שאנו רואים שע"י המצורעים נבנה ישועה גדולה בישראל כמה דמפטרינן אפטורתא מזו הפרשה "וארבעה אנשים היו מצורעים וגו'". וכן בנחלי ארנון ע"י והב בסופה כדאיתא (ברכות). כי אף שצרעת הוא ההיפוך מ"שוע" כי עונש המצורע**

[ה] על אף שיש נגע גם בעור, הרי זה רק **בעור** המלביש ומכסה על הבשר והעצם, וכמבואר באריכות (ובטוב טעם נפלא) ב'בית יעקב' בד"ה שקודם לזה "והיה ביום ההוא": "...וזה רומז מה שנאמר בפרשה דלעיל מינה "**בעור** בשרו", שהכתוב מדבר בנגעי ישראל שהחסרון שלהם הוא רק על הלבוש ולא מעומק. אבל כשהכתוב מדבר בנגעי עכו"ם לעתיד נאמר עליהם (זכריה יד) וזאת תהי' המגפה אשר יגוף ה' את כל העמים וגו' **המק בשרו** וגו'" שיתבררו שעומק לבם מלא רע ויכלה גם בשרם לא רק עורם". עיין שם עוד והתמוגג.

[ו] "כל טיבו דעבדין **לגרמייהו עבדין**" - מצד עצם שרשם.

הוא (בגלל) שאינו שועה ופונה לחבירו וכדאי' (ויק"ר יז) "הה"ד 'יגל יבול ביתו נגרות ביום אפו' יהיו גודרין ומוציאין. אמתי? ביום שיגרה הקב"ה אפו באותן האיש. הא כיצד? אדם אומר לחבירו השאילני קב חטים וא"ל אין לי וכו' השאלני כברה ואומרת אין לי. מה הקב"ה עושה? מגרה נגעים בתוך ביתו, ומתוך שהוא מוציא את כליו הבריות רואות ואומרת, לא היה אומר אין לי כלום – ראו כמה חטין יש כאן וכו', שקערורות שקיע ביתא באילין לווטיא [-שקעים בבית מחמת אלו הקללות]". וכמ"ש בענין שאח"ז באריכות:

הראיה לכך שנגעי ישראל הם לא מצד העצם שלהם אלא רק בחיצוניות היא, שמצורעים עשו טובות גדולות לישראל עוד בעודם מחוץ למחנה:

בהפטרה בה מפטירים בפרשת מצורע אודות ארבעת המצורעים, שדוקא משום שהם שהו מחוץ למחנה הם גילו כי מחנה ארם ברח; וכן המתואר בגמרא בברכות (נד, א) כי רק בעקבות שני המצורעים שהלכו מאחורי מחנה־ישראל גילו ישראל את הנס הגדול שעשה להם ה' עם האמוריים שנחבאו בנקיקי הסלעים וכו'.

כל זאת - נדיבות והטבה (השפעה) של **מצורעים** - קורה על אף שמצורע כאמור הוא מי ש**סגור** ולא דואג לאחרים! [וכדברי המדרש המפורסם שהקב"ה מביא את נגעי הבתים עבור מי שסגר ידו מללוות לחברו, על־מנת שיוציא כליו (כדין, לפני שהכהן מטמא את הבית) וכולם יראו את סגירותו וצמצומו מנתינת הטוב לזולת.]

הפלא הזה, שגם מצורע דואג לזולת, יתכן רק **בישראל** - גם המצורעים נגעיהם רק **כלפי חוץ**, ולא מצד עצם אישיותם שחפצה תמיד להשפיע כל־טוב לעמו ישראל!! וכמו שמבואר באריכות בתורה שלאחר־מכן בבית יעקב, על ההפטרה "וארבעה אנשים היו מצורעים" (מי שהספר תחת ידו מומלץ מאד־מאד).

בס"ד

ד"ה 'וידבר ה''

מספר בית יעקב פרשת מצורע

"וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר דברו אל בני ישראל איש איש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא". הענין שבזו הפרשה נאמר "בני ישראל" ובפרשת נגעים לא נאמר "בני ישראל".

כי 'נגע' רומז על כעס וזאת אין לה חלק כלל בישראל.

שני מיני 'זיבה רוחנית' (השפעה בעייתית): בזבוז ללא הבחנה/השפעה בשביל להתגאות.

אכן החסרון שנמצא לפעמים ח"ו בישראל הוא אבזרייהו ד"לא תנאף". היינו התפשטות התאוה ביותר שזה נצמח מגודל אהבה ונדיבות. וזה רומז פרשת זבים כי זב היינו שמבזבז ביותר עד ששוכח בעצמו כעיר פרוצה אין חומה, כן אין מעצור לרוחו שחפץ להשפיע בשפע עד שאובד כחו לגמרי, כדכתיב "רר בשרו" שגם בשרו רר וזב לגמרי.

ויש עוד חסרון בענין זיבה, שאף כי משפיע לחבירו אכן שהוא רק להתפאר ומדמה לעצמו להראות לחבירו מה שיש לו כח השפעה, שאין השפעתו מצד טובת עין לחבירו. וע"ז נאמר "או החתים בשרו מזובו" שבשרו חתום לגמרי וכל פעלו הוא רק להתפאר בעצמו.

וזה ג"כ כח טומאה כי אין אדם רשאי להתפאר במה שבידו לדמות לעצמו איזה כח. רק לצפות ולהסתכל להשי"ת למה שיתן לו חדשות. כי אם יהיה הסתכלותו רק על מה שבידו אזי יפסק הדבר משורשו ויתמשך משם אהבת הנותן ולא יתוסף לו חדשות, וכיון שלא יהיה הדבר מחובר להמקור וישפיע מכחו, לא ישאר אצלו עוד, ועד שיהיה חסר לגמרי וישאר ריק בלא חיים ויוכל לבא עד כענין שנאמר (משלי) "כי בעד אשה זונה עד ככר לחם".

תיקון ה'זיבה' – השפעה מאוזנת

אכן, אם לא יסתכל על עצמו כלל גם זה לא טוב. ורק הטוב לאדם, כשמשפיע צריך הוא שידע בנפשו שהוא רק צנור שעל ידו ירד ההשפעה לחבירו, ולא ידמה כח השפע לעצמו. וכן יראה שישאר הצנור תמיד בהויתו במעמדו, ולא שימסור גם הצנור עם

ההשפעה. היינו שאדם ישכח בעצמו לגמרי זה אסור. רק שאדם ינהג הכל במתקלא [-במאזניים] ובהדרגה, שלא יתן יותר מדאי, גם לא יחשוב וידמה כח עצמיי.

ואלו השני חסרונות הם בענין זיבה: "רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו", ורק מאלו החסרונות יוכל ח"ו להמצא בישראל שיקח לעצמו טובה קדם זמנא.

'נגע צרעת' – שקיעת האדם בעצמו וסגירות מאחרים

אבל חסרון שמתייחס לנגע, שהוא צמצום גמור לאחוז ולהחזיק הכל לעצמו – זאת לא יהיה בישראל. וכדכתיב (ישעיה) "ולא יאמר עוד לנבל נדב ולכילי לא יאמר שוע". 'שוע' היינו מי שפונה לחבירו למלא מה שחסר לו ו'כ(ו)[י]לי' היינו כי־לי – שאינו פונה לחבירו רק לעצמו שזה הוא נגע. ואף בדברי־תורה נמצא כילות במקום שאינו רוצה להטעים לחבירו מהאור שהשפיע לו השי"ת בדברי־תורה.

וזה דאיתא בזה"ק (תזריע מט:) "צרעת סגירו כמה דאתמר סגירו דנהורא עלאה, סגירו דטיבו עלאה דלא נחית לעלמא וכו' [-צרעת, סגירות של האור העליון, סגירות של הטוב העליון שלא יורד לעולם וכו']". והיינו שמונע מלהשפיע ולהטעים מטובו לחבירו, וסוגר עצמו להבדל מחבירו. וכדאיתא (שם מז.) "צרעת כתרגומו וכו' סגירו דסגר ולא פתח, וכד סגיר ולא פתח נגע אקרי [-צרעת כתרגומו, שהוא סוגר ולא פותח. וכשהוא סוגר ואינו פותח – נקרא נגע]" היינו שאינו רוצה לפתוח לחבירו:

קלות (יחסית) הטהרה של הזב לעומת המצורע – יכולת התפילה

והנה בעת שעודן בטומאתן דין שניהם שוה. כי כל עוד שהם בתוך החסרון ועורקים מקמי מאריייהו [-מלפני אדונם] ונכנסים כל פעם עוד יותר לתוך הטומאה, אז הם במדרגה אחת. אכן כשיחזרו בתשובה לשוב אל השי"ת לנקות ולטהר עצמם ולצאת מטומאה לטהרה, אז נקל יותר להזב לשוב מלהמצורע.

כי חסרון המנוגע יותר רע, שהוא בפנימיות, יען שהוא סגירו דנהורא עלאה ואינו יכול להתפלל להשי"ת – מה שזה כל עיקר החיים בעוה"ז, כענין שנאמר (עמוס ה') "דרשוני וחיו". כי מזה הוא צמיחות כל הטובות כדכתיב (דברי הימים) "אם תדרשוני ימצא לך". ולכן, כאשר אין לאדם כח תפלה אין לו כלום וקשה לו לחזור למוטב.

אבל הזב נקל לו לחזור למוטב, כי השי"ת עוד מלא רחמים נגדו. ולזה בדין שילוח המחנות הוא שמצורע נשתלח חוץ לשלש מחנות, והזב אינו משתלח רק משתים:

אכן אחר כל אלה אנו רואים שאף הנגעים שבישראל ח"ו הם רק על הלבוש ולא בעומק כנגעי עכו"ם והוא כענין דאיתא בזה"ק (פנחס רנג.) שיש שדים יהודאי וכו' ואית שדין ומזיקין מסטרא דמסאבו דאתקריאו שדים עכו"ם.

כי אף במצורע ישראל נמצא נדיבות, כמו שאנו רואים שע"י המצורעים נבנה ישועה גדולה בישראל כמה דמפטרינן אפטורתא מזו הפרשה "וארבעה אנשים היו מצורעים וגו'". וכן בנחלי ארנון ע"י והב בסופה כדאיתא (ברכות). כי אף שצרעת הוא ההיפוך מ"שוע" כי עונש המצורע הוא (בגלל) שאינו שועה ופונה לחבירו וכדאי' (ויק"ר יז) "הה"ד 'יגל יבול ביתו נגרות ביום אפו' יהיו גורדין ומוציאין. אמתי? ביום שיגרה הקב"ה אפו באותן האיש. הא כיצד? אדם אומר לחבירו השאילני קב חטים וא"ל אין לי וכו' השאלני כברה ואומרת אין לי. מה הקב"ה עושה? מגרה נגעים בתוך ביתו, ומתוך שהוא מוציא את כליו הבריות רואות ואומרת, לא היה אומר אין לי כלום – ראו כמה חטין יש כאן וכו', שקערורות שקיע ביתא באילין לווטיא [-שקעים בבית מחמת אלו הקללות]". וכמ"ש בענין שאח"ז באריכות:

נקודה למחשבה:

געוואלד. איזה וואַרט מבהיל. איזה מאמר גשמעק, התחדש לי כאן משהו אמיתי.

התנועה הטבעית אצל יהודי - היא לשתף, לשמח את הזולת.

אם ה׳ מאיר לי משהו - אני משתף.

הרצון לשמור את הדברים אצלי - לדוגמה, בלימוד מאמר מעניין אותי **רק** מה שנוגע לעבודת ה׳ שלי, לעמידה האישית שלי מול ה׳ - זה לא מתאים ליהודים.

יהודים, בטבעם, רוצים לשתף, להאיר ולהמתיק את טוב ואור ה׳ לכולם. כי התורה היא של כולנו, כולנו עובדים את הקב״ה, ואלו החיים שלנו.

מיהו יהודי, ומהיכן נולד אצל יהודי פגמים?

במאמר אנחנו לומדים שאצל יהודי, הכל נולד מאהבה. מרצון לתת ולהשפיע.

עבירה של יהודי היא בעיה במאזני־הצדק הפנמיים שלו, שגורמת לשפע ׳להתבזבז׳ או חלילה להגדלת ישותו.

אצל יהודי אי־אפשר לומר שהוא פשוט רע. שהוא פשוט סתום, אגואיסט ואנרכיסט. יהודי מעצם מהותו רוצה לתת, להעניק, להיטיב.

אבל גם מידות טובות - צריך לאזן. מצד אחד במיקוד בזולת ובשפע שהקב״ה מעביר דרכי (במקום בהגדלת ישותי), אך מצד שני בשימת לב להיכן אני נותן את השפע שה׳ נותן דרכי, אני לא ׳זורם׳ ושופך את עצמי לכל מקום. אני מגודר ומוגבל.

והאמת, שבהתבוננות יותר פנימית, נשים לב שגם שתי התופעות הרעות הללו הנולדות מההשפעה - מתקנות זו את זו:

את הרצון להיטיב ללא גבול - עד שמתבזבזים חלילה - יש למהול בקצת ׳ישות׳: מודעות עצמית, המבקרת ושמה לב שהשפע עובר **דוקא דרכי** ועלי האחריות לדאוג ולהבחין להיכן הקב״ה רוצה שאעניק אותו (כך אני שומר על מקומי כצנור, ולא ׳מתבזבז׳ בכל מקום. שהרי ה׳ לא סתם החליט שדוקא אני אעביר את השפע).

מאידך, את ה׳ישות׳ המבקשת להתפאר בשפע שהקב״ה נותן דרכי עלינו למהול בביטול לקב״ה (ולזולת): מודעות אלוקית, השמה את הדגש על כך ש**איני** בעל־השפע, אלא אני רק צינור שמטרתו **להעביר** את השפע של הקב״ה לזולת (אני מאפשר לשפע ׳לזרום׳ ולהתבזבז, במובן המתוקן שלא ׳תוקע׳ את השפע מלעבור).

כך נמצא, ששלימות האדם הוא המתוקן הוא דוקא מי שיודע למהול ולכלול את הביטול והישות (השפלות) זה בזה, ובכך הוא מגלם את מציאות האדם המתוקן: אדם מלא שפלות שמאפשר לאור ה׳ לזרום דרכו לעולם.

נגמר לי הכח. אני לא מסוגל עוד לתת ולהעניק, זה שואב אותי.

מה עושים במצב כזה? כיצד יתכן?

במאמר שלנו אנחנו לומדים שככל שנרגיש שהשפע שאנחנו נותנים הוא מהקב״ה, הכחות שלנו להשפיע הם מהקב״ה - אנחנו ׳מושכים׳ אלינו עוד ועוד כוחות. כמו חבל אין־סופי שקשור למעלה, וכשאני מוריד אותו למטה (משפיע) - אני מקבל את החלק העליון יותר שלו, וחוזר חלילה. כך הכחות לא נגמרים, אלא ממשיכים לזרום בשצף־קצף.

לעומת זאת, כאשר אנו נוטים לייחס את הטוב והשפע לעצמנו - אנחנו ׳מתנתקים׳ מהמקור, מאור ה׳ שמפנק אותנו בשפע, ואז כשאנחנו מעניקים ומשפיעים - פשוט נגמר הכח, לגמרי. חלילה.

אפשר ׳להוריד׳ ממנו מטענים, אבל לא של הזולת שמבקש עזרתנו - אלא המטענים הכבדים של הישות שלנו. הישות שגורמת לנו להרגיש כמה הכל כבד **עלינו**.

כשנתבונן כמה ה׳ אוהב את בניו וחפץ להיטיב ליהודים - דרכי! - כבר לא עלינו ׳לסחוב׳, אלא הקב״ה בא וסוחב דרכנו. וכך גם, אותנו...

הלימוד בחודש זה מוקדש לעילוי נשמת הצדקת

מרת

לאה בת הרב אפרים פישל

◆✧◆

ולעילוי נשמת

הרב בנימין דוב בן טוביה

זצ"ל